TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2024. gada 7. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Direktīva 93/13/EEK – 7. panta 1. punkts – Negodīgi noteikumi patērētāju līgumos – Valsts tiesas pilnvaras un pienākumi – Pirmais tiesību aizsardzības līdzeklis, ko patērētājs izmanto tiesā, kuras darbības teritorijā ir pārdevēja vai piegādātāja juridiskā adrese, ja šis patērētājs neizmanto advokāta palīdzību un nepiedalās tiesas debatēs – Otrais tiesību aizsardzības līdzeklis, ko patērētājs ar advokāta palīdzību izmanto tiesā, kuras darbības teritorijā ir viņa dzīvesvieta – *Res judicata* spēks – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Patērētāja tiesību efektīva aizsardzība tiesā

Lietā C-178/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunalul Specializat Mureș* (Murešas specializētā tiesa, Rumānija) iesniegusi ar 2021. gada 3. decembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 21. martā, tiesvedībā

***ERB New Europe Funding II***

pret

**YI,**

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: devītās palātas priekšsēdētājs N. Jēskinens [*N. Jääskinen*], kas pilda astotās palātas priekšsēdētāja pienākumus (referents), tiesneši M. Gavalecs [*M. Gavalec*] un Z. Čehi [*Z. Csehi*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *ERB New Europe Funding II* vārdā – *A. M. Lefter*, *avocată*,

– Rumānijas valdības vārdā – *M. Chicu* un *E. Gane*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

– Čehijas valdības vārdā – *S. Šindelková*, *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Biolan* un *N. Ruiz García*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 7. panta 1. punktu, tās 23. apsvērumu, kā arī efektivitātes principu.

2 Šis lūgums iesniegts saistībā ar tiesvedību starp parādu piedziņas sabiedrību *ERB New Europe Funding II* (turpmāk tekstā – "*ERB*") un patērētāju YI par vairāku kredītlīgumā ietverto noteikumu negodīguma konstatēšanu.

### Atbilstošās tiesību normas

#### *Savienības tiesības*

3 Direktīvas 93/13 23. un 24. apsvērumā teikts:

"tā kā personām vai iestādēm, kuras atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem uzskata par tādām, kam ir likumīgas intereses attiecīgajā lietā, jāparedz iespēja uzsākt tiesas procesu attiecībā uz līguma noteikumiem, kas sastādīti vispārējai izmantošanai līgumos ar patērētājiem, un, jo īpaši, negodīgiem noteikumiem, vai nu tiesā vai administratīvā iestādē, kas ir kompetenta lemt par sūdzībām vai uzsākt atbilstošas tiesas procesus; tā kā šī iespēja tomēr neliek veikt iepriekšēju pārbaudi attiecībā uz vispārējiem nosacījumiem atsevišķos ekonomikas sektoros;

tā kā dalībvalstu tiesām un administratīvām iestādēm jābūt to rīcībā adekvātiem un efektīviem līdzekļiem, lai novērstu tālāku negodīgu noteikumu piemērošanu patērētāju līgumos [..]".

4 Šīs direktīvas 7. panta 1. punkts noteic:

"Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos."

### *Rumānijas tiesības*

*Likums Nr. 193/2000 par negodīgiem noteikumiem līgumos, kas noslēgti starp pārdevējiem vai piegādātājiem un patērētājiem*

5 2000. gada 6. novembra *Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori* (Likums Nr. 193/2000 par negodīgiem noteikumiem līgumos, kas noslēgti starp pārdevējiem vai piegādātājiem un patērētājiem; pārpublicēts 2012. gada 3. augusta *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 543) 1. pants noteic:

"1. Ikvienā līgumā, kas preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas nolūkā noslēgts starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, jābūt iekļautiem līguma noteikumiem, kas ir skaidri, nepārprotami un ir saprotami arī bez speciālām zināšanām.

2. Ja rodas šaubas par līguma noteikumu interpretāciju, līguma noteikumi ir interpretējami par labu patērētājam.

3. Pārdevēji vai piegādātāji nedrīkst ar patērētājiem noslēgtajos līgumos iekļaut negodīgus noteikumus."

6 Šā likuma 4. panta 1. punkts noteic:

"Līguma noteikumu, kas nav atsevišķi apspriests ar patērētāju, uzskata par negodīgu, ja – skatot to atsevišķi vai kopā ar citiem līguma noteikumiem – ar to patērētājam par sliktu un pretēji labticības prasībām tiek radīta ievērojama nelīdzsvarotība pušu tiesībās un pienākumos."

7 Minētā likuma 6. pants noteic:

"Negodīgi noteikumi, kas iekļauti līgumā un konstatēti vai nu personīgi, vai ar likumiski pilnvarotu iestāžu starpniecību, nerada sekas patērētājam, līguma darbība ar patērētāja piekrišanu turpinās vienīgi tad, ja tas vēl ir iespējams bez minētajiem noteikumiem."

*Likums Nr. 134/2010 par Civilprocesa kodeksu*

8 2010. gada 1. jūlija *Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă* (Likums Nr. 134/2010 par Civilprocesa kodeksu; pārpublicēts 2015. gada 10. aprīļa *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 247) 431. pants "*Res judicata* spēks" noteic:

"1. Nevienu nevar iesūdzēt tiesā divreiz vienā un tajā pašā statusā, pamatojoties uz to pašu prasības pamatu un attiecībā uz to pašu prasības priekšmetu.

2. Ikviens lietas dalībnieks var atsaukties uz kādā citā tiesvedībā nospriestā *res judicata* spēku citā strīdā, ja tas ir saistīts ar šā strīda atrisinājumu."

### Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

9 2007. gada 25. jūlijā YI kā patērētājs noslēdza kredītlīgumu ar kredītiestādi *Bancpost S.A. București*.

10 2018. gada 10. maijā YI bez advokāta palīdzības cēla prasību *Judecătoria Sectorului 2 București* (Bukarestes 2. rajona pirmās instances tiesa, Rumānija), kuras darbības teritorijā ir pārdevēja vai piegādātāja juridiskā adrese (turpmāk tekstā – "pirmā tiesvedība"), lūdzot konstatēt vairāku šajā līgumā ietverto noteikumu negodīgumu. Šī prasība – par minētā līguma noteikumiem attiecībā uz komisijas maksu par aizdevuma piešķiršanu un pārvaldību, pārdevēja vai piegādātāja vienpusējo iespēju grozīt līgumā noteiktās procentu likmes, komisijas maksām un citām aizdevuma izmaksām, kā arī komisijas maksu par aizdevuma pirmstermiņa atmaksu – bija vērsta pret parādu piedziņas sabiedrību *ERB*, kurai bija cedēts no šā līguma izrietošais prasījums.

11 Ar 2018. gada 26. novembra spriedumu, par kuru nav zināms, kurā datumā tas izsniegts lietas dalībniekiem, šī tiesa noraidīja minēto prasību kā nepamatotu (turpmāk tekstā – "pirmais tiesas nolēmums"). Tā kā YI par šo spriedumu nebija iesniedzis apelācijas sūdzību, tas kļuva galīgs.

12 2019. gada 14. augustā YI – šoreiz advokāta pārstāvēts – cēla prasību tiesā, kuras darbības teritorijā ir viņa dzīvesvieta, proti, *Judecătoria Sighișoara* (Sigišoaras pirmās instances tiesa, Rumānija) (turpmāk tekstā – "otrā tiesvedība"). Šī prasība tika celta pret to pašu atbildētāju, pret kuru bija pirmā tiesvedība, un tā lielā mērā attiecās uz tiem pašiem līguma noteikumiem, kas minēti šā sprieduma 10. punktā. Konkrētāk – tika apstrīdēti līguma noteikumi attiecībā uz komisijas maksu par aizdevuma piešķiršanu un tā ikmēneša pārvaldību, kā arī noteikums par gada procentu likmi.

13 Ar 2019. gada 5. decembra spriedumu šī tiesa minēto prasību apmierināja.

14 *ERB* par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Tribunalul Specializat Mureș* (Murešas specializētā tiesa, Rumānija), kas ir iesniedzējtiesa. Ar 2021. gada 6. aprīļa spriedumu minētā tiesa apmierināja *ERB* iebildumus attiecībā uz komisijas maksu par aizdevuma pārvaldību, taču atstāja negrozītu konstatējumu par pārējo šā sprieduma 12. punktā minēto līguma noteikumu negodīgumu.

15 Tā kā minētā tiesa nelēma par pirmā tiesas nolēmuma *res judicata* spēku, *ERB* tajā pašā tiesā iesniedza ārkārtas revīzijas sūdzību. Šī sūdzība bija balstīta uz pamatu par to, ka apelācijas tiesa nav pārbaudījusi *ERB* izvirzīto procesuālo iebildi par *res judicata* spēku.

16 Izskatot šo ārkārtas sūdzību, iesniedzējtiesai radās šaubas par to, kā patērētāja tiesības būtu jāsamēro ar *res judicata* principu. Tā paskaidro, ka saskaņā ar tās rīcībā esošo informāciju šķietot, ka pirmajā tiesvedībā, kurā YI rīkojies bez advokāta palīdzības, YI nebija atbilstošu zināšanu, lai aizstāvētu savas no patērētāju tiesību aizsardzības regulējuma izrietošās tiesības. Tāpēc YI esot vērsies pārdevēja vai piegādātāja juridiskās adreses vietas tiesā, lai gan viņš varēja vērsties tiesā, kuras darbības teritorijā ir viņa dzīvesvieta. Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka patērētājs nav piedalījies *Judecătoria Sectorului 2 București* (Bukarestes 2. rajona pirmās instances tiesa) rīkotajās tiesas debatēs un ka, līdzko viņam palīdzēja advokāts, aplūkojamo līguma noteikumu negodīgumu lielā mērā ir apstiprinājušas divas dažādas tiesas.

17 Šādos apstākļos *Tribunalul Specializat Mureș* (Murešas specializētā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai [..] Direktīvas [93/13] 7. panta 1. punkta normas, [lasot tās] it īpaši šīs direktīvas 23. apsvēruma un efektivitātes principa gaismā, jāinterpretē tādējādi, ka tās neizslēdz iespēju valsts tiesai izvērtēt aizdomas par pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgta līguma noteikumu negodīgumu arī tad, ja šīs aizdomas iepriekš jau izvērtējusi kāda cita valsts tiesa

pirmās instances tiesvedībā, ko ierosinājis patērētājs, kurš gan pats nav piedalījies tiesas debatēs un kuram nav pienācīgi palīdzējis vai kuru nav pārstāvējis advokāts, un šīs aizdomas ir kliedētas ar tiesas nolēmumu, ko patērētājs nav pārsūdzējis – un kas tādējādi valsts procesuālo tiesību sistēmā ir ieguvis *res judicata* spēku –, ja no strīda konkrētajiem apstākļiem var ticami un pamatoti secināt, ka pirmajā tiesvedībā tiesību aizsardzības līdzekli šis patērētājs nav izmantojis tāpēc, ka tam bijušas ierobežotas zināšanas vai informācija?"

## Par prejudiciālo jautājumu

### *Par pieņemamību*

18 Pirmkārt, rakstveida apsvērumos *ERB* apgalvo, ka nav jāvēršas Tiesā ar prejudiciālu jautājumu – un tas nav arī ir lietderīgi –, jo iesniedzējtiesas vaicātais galvenokārt attiecas uz *res judicata* spēka regulējumu Rumānijas civilprocesuālajās tiesībās, nevis Savienības tiesībās.

19 Otrkārt, lai arī skaidri neizvirzīdama iebildi par nepieņemamību, Rumānijas valdība rakstveida apsvērumos norāda, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu skaidri neizriet, vai pirmajā un otrajā tiesvedībā izvērtētie līguma noteikumi ir identiski. Ja šie noteikumi izrādītos atšķirīgi, *res judicata* princips šajā gadījumā nebūtu piemērojams.

20 Pastāvīgajā judikatūrā ir atzīts, ka vienīgi valsts tiesas – kura izskata lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu – ziņā ir, ņemot vērā lietas īpatnības, noteikt gan to, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai, gan to, cik nozīmīgi lietā ir Tiesai uzdotie jautājumi, uz kuriem ir attiecināma nozīmīguma prezumpcija. Tādējādi, ja uzdotais jautājums attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, Tiesai principā jāizspriež lieta, izņemot, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz minēto jautājumu (spriedums, 2023. gada 27. aprīlis, *AxFina Hungary*, C-705/21, EU:C:2023:352, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Pastāvīgā judikatūrā ir arīdzan atzīts, ka LESD 267. pantā noteiktajā procedūrā, kuras pamatā ir skaidra funkciju sadale starp valsts tiesām un Tiesu, tikai valsts tiesas kompetencē ir interpretēt un piemērot valsts tiesību normas, savukārt Tiesa ir tiesīga spriest tikai par Savienības tiesību akta interpretāciju vai spēkā esamību, pamatojoties uz faktiem, kurus tai ir norādījusi valsts tiesa (spriedums, 2023. gada 27. aprīlis, *AxFina Hungary*, C-705/21, EU:C:2023:352, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

22 Par *ERB* argumentiem pietiek vien norādīt, ka ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa atbilstoši šā sprieduma 20. punktā atreferētās judikatūras prasībām lūdz Tiesu interpretēt Direktīvu 93/13, kā arī efektivitātes principu. Turklāt no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvertās informācijas skaidri izriet, ka šis Savienības tiesību interpretācijas jautājums iesniedzējtiesai ir lietderīgs, lai tā noskaidrotu, vai, pamatojoties uz Direktīvu 93/13, tādos apstākļos kā pamata lietā esošie ir pieļaujama atkāpe no *res judicata* principa.

23 Saistībā ar Rumānijas valdības šaubām par *res judicata* spēka principa piemērojamību pamatlietā jānorāda, ka saskaņā ar šā sprieduma 21. punktā minēto judikatūru izvērtēt, vai un cik lielā mērā pirmajā un otrajā tiesvedībā izvērtētie līguma noteikumi ir identiski, galu galā ir vienīgi iesniedzējtiesas ziņā.

24 Tā kā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamības pārbaudē tiek vienīgi noskaidrots, vai nav acīmredzami ievērotas šā sprieduma 20. punktā minētās prasības, savukārt no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem acīmredzami neizriet, ka šajā gadījumā šīs prasības nebūtu ievērotas, no apstākļa, ka šajās divās tiesvedībās izvērtētie līguma noteikumi, iespējams, nav gluži identiski, nav secināms, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams.

25 No tā izriet, ka prejudiciālais jautājums ir pieņemams.

***Par lietas būtību***

26 Pastāvīgās judikatūras atziņa ir tāda, ka ar LESD 267. pantu iedibinātās sadarbības starp valstu tiesām un Tiesu procedūrā Tiesai jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas šai tiesai ļautu izspriest tajā izskatāmo lietu. Tālab Tiesai vajadzības gadījumā jāpārformulē tai uzdotie jautājumi. Turklāt Tiesai var nākties ņemt vērā tādas Savienības tiesību normas, uz kurām valsts tiesa sava jautājuma izklāstā nav atsaukusies (spriedums, 2024. gada 30. maijs, *Raiffeisen Bank*, C-176/23, EU:C:2024:443, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Tiesas ziņā ir no visa iesniedzējtiesas iesniegtās informācijas kopuma, it īpaši no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma, izdibināt, kuriem Savienības tiesību aspektiem, ņemot vērā pamatlietas priekšmetu, nepieciešama interpretācija (spriedums, 2024. gada 30. maijs, *Raiffeisen Bank*, C-176/23, EU:C:2024:443, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iesniedzējtiesa galvenokārt vēlas noskaidrot, vai pirmās tiesvedības konkrētā norise ir saderīga ar Direktīvu 93/13, un līdz ar to vaicā, vai, ņemot vērā veidu, kādā tā norisinājusies, cita valsts tiesa, neraugoties uz pirmā tiesas nolēmuma *res judicata* spēku, vēlāk var izvērtēt šajā nolēmumā jau aplūkoto līguma noteikumu iespējamo negodīgumu. Attiecībā uz šo pirmo tiesvedību iesniedzējtiesa citastarp norāda, ka patērētājs ir izvēlējies savu prasību celt tiesā, kuras darbības teritorijā ir pārdevēja vai piegādātāja juridiskā adrese, ka minētās tiesvedības gaitā viņš nav saņēmis advokāta palīdzību, nav piedalījies tiesas debatēs un nav laikus iesniedzis apelācijas sūdzību par pirmo tiesas nolēmumu.

29 Tāpēc uzskatāms, ka ar vienīgo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts, lasot to šīs direktīvas 24. apsvēruma, efektivitātes principa un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. panta gaismā, jāinterpretē tādējādi, ka tas valsts tiesai uzliek pienākumu izvērtēt starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgta līguma noteikumu iespējamo negodīgumu situācijā, kad šos noteikumus jau izvērtējusi kāda cita valsts tiesa – kuras nolēmums ir apveltīts ar *res judicata* spēku –, ja pirmajā minētajā tiesā patērētājs nebija saņēmis advokāta palīdzību, nebija piedalījies tiesas debatēs un nebija izmantojis viņam pieejamo tiesību aizsardzības līdzekli tāpēc, ka tam bijušas ierobežotas zināšanas vai informācija.

30 Ievadam jāatgādina, ka, ņemot vērā patērētāju tiesību aizsardzības pamatā esošo sabiedrības interešu raksturu un nozīmīgumu, Direktīvā 93/13, kā izriet no tās 7. panta 1. punkta, lasot to kopsakarā ar šīs direktīvas 24. apsvērumu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt adekvātus un efektīvus līdzekļus, "lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos" (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Šajā kontekstā jānorāda uz Tiesas judikatūras atziņu, ka līguma noteikumu iespējama negodīguma izvērtējumam piemērojamās procedūras Savienības tiesībās nav saskaņotas un tāpēc atbilstoši dalībvalstu procesuālās autonomijas principam tās jāparedz dalībvalstu iekšējās tiesību sistēmās, tomēr ar nosacījumu, ka šajās procedūrās tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 74. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Šajā ziņā Tiesa jau uzsvērusi, cik nozīmīgs *res judicata* princips ir gan Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmās. Proti, lai nodrošinātu tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, kā arī tiesu varas pienācīgu īstenošanu, ir svarīgi, lai tiesu nolēmumi, kas kļuvuši galīgi pēc tam, kad izmantotas visas pārsūdzības iespējas, vai pēc tam, kad beigušies šai pārsūdzībai paredzētie termiņi, vairs nebūtu apstrīdami (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Tāpēc Savienības tiesības valsts tiesai principā neuzliek pienākumu atstāt bez piemērošanas valsts procesuālās kārtības noteikumus, kas tiesas nolēmumu apvelta ar *res judicata* spēku, pat ja tas var ļaut novērst valsts tiesībās esošo ar Savienības tiesībām nesaderīgo situāciju (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

34 Savukārt no līdzvērtības un efektivitātes principiem izrietošo prasību ievērošana jāanalizē, ņemot vērā attiecīgo kārtības noteikumu nozīmi visā procesā, šā procesa norisi un šo kārtības noteikumu īpatnības dažādās valsts instancēs (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Tāpēc, ja piemērojamie valsts procesuālās kārtības noteikumi ar zināmiem nosacījumiem paredz iespēju valsts tiesai pārskatīt ar *res judicata* spēku apveltītu nolēmumu, lai padarītu situāciju saderīgu ar valsts tiesībām, tad – gadījumā, ja ir izpildīti minētie nosacījumi, – atbilstoši līdzvērtības un efektivitātes principiem šī iespēja jāizmanto tālab, lai tiktu atjaunota attiecīgās situācijas atbilstība Savienības tiesībām (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Runājot konkrētāk par prasībām, kas izriet no efektivitātes principa, kurš vienīgais ir minēts prejudiciālajā jautājumā, jāuzsver, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt tiesību subjektiem no Savienības tiesībām izrietošo tiesību efektivitāti, it īpaši no Direktīvas 93/13 izrietošo tiesību gadījumā nozīmē prasību nodrošināt efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas apstiprināta šīs direktīvas 7. panta 1. punktā un nostiprināta arī Hartas 47. pantā. Šī prasība it īpaši attiecas uz procesuālo kārtību, kādā tiesās izskatāmas prasības, kas pamatotas ar tiesībām, kuras tiesību subjektiem izriet no Savienības tiesībām (spriedums, 2024. gada 9. aprīlis, *Profi Credit Polska* (Tiesvedības, kurā pasludināts galīgs spriedums, atjaunošana), C-582/21, EU:C:2024:282, 76. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas šaubas galvenokārt attiecas nevis uz attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma, bet gan pirmās tiesvedības konkrētas norises atbilstību Direktīvai 93/13. Proti, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu neizriet nekas tāds, kas liecinātu, ka piemērojamais valsts tiesiskais regulējums par *res judicata* spēka principa īstenošanas kārtību patērētāju celtajās prasībās, kuru mērķis ir konstatēt līguma noteikumu negodīgumu, neatbilstu efektivitātes

principam, jo tas padarītu neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu ar Direktīvu 93/13 patērētājiem piešķirt iecerētās aizsardzības piemērošanu vai kāda cita iemesla dēļ apdraudētu Direktīvas 93/13 lietderīgo iedarbību, tomēr šo apstākli pārbaudīt ir iesniedzējtiesas ziņā.

38 Šajā ziņā jānorāda, ka valsts tiesas pienākums pēc savas ierosmes veikt līguma noteikumu iespējamā negodīguma izvērtēšanu ir pamatots ar patērētājiem Direktīvā 93/13 piešķirtās aizsardzības pamatā esošo sabiedrības interešu būtību un nozīmīgumu, tādējādi Direktīvā 93/13 prasītā līguma noteikumu iespējamā negodīguma efektīva pārbaude nevarētu tikt nodrošināta, ja ar *res judicata* spēku būtu apveltīti nolēmumi, kuros šāda pārbaude nav konstatējama (spriedums, 2022. gada 17. maijs, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 50. punkts).

39 Turpretim jāuzskata, ka šī aizsardzība tiktu nodrošināta, ja pamatlietā iesniedzējtiesa konstatētu, ka pirmās tiesvedības gaitā tiesa, kuras piekritībā bija to izskatīt, ir veikusi attiecīgā līguma noteikumu iespējamā negodīguma pārbaudi un ka šajā vismaz kopsavilkuma veidā izklāstītajā izvērtējumā nav atklājusies neviena negodīga līguma noteikuma esamība, un ka patērētājs ir ticis pienācīgi informēts, ka tad, ja apelācijas sūdzība netiks iesniegta valsts tiesībās noteiktajā termiņā, atsaukties uz šo noteikumu iespējamo negodīgumu vēlāk vairs nebūs iespējams noilguma dēļ (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2022. gada 17. maijs, *Ibercaja Banco*, C-600/19, EU:C:2022:394, 51. punkts).

40 Proti, tas vien, ka līguma noteikumu iespējamā negodīguma efektīvā pārbaudē to negodīgums netiek apstiprināts, pats par sevi nevar būt faktors, kas varētu likt apšaubīt *res judicata* spēka principu.

41 Tāpat arī šā sprieduma 28. punktā minētie apstākļi var arī nenozīmēt, ka pirmajā tiesvedībā nebija varēts nodrošināt iespējami negodīgo līguma noteikumu pienācīgu pārbaudi un līdz ar to nodrošināt patērētājam Hartas 47. pantā garantēto efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tomēr šis apstāklis jāpārbauda iesniedzējtiesai. Konkrēti – šai tiesai jāpārliecinās, ka pirmais tiesas nolēmums ir pienācīgi izsniegts patērētājam, norādot viņa rīcībā esošos tiesību aizsardzības līdzekļus, un ka nepastāv kādi citi ar šīs tiesvedības norisi saistīti īpaši iemesli, kā, piemēram, minētā nolēmuma pamatojuma neesamība, kas būtu varējuši liegt patērētājam lietderīgi izmantot savas procesuālās tiesības vai atturēt viņu no šo tiesību izmantošanas.

42 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir atbildams, ka Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts, lasot to šīs direktīvas 24. apsvēruma, efektivitātes principa un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta gaismā, jāinterpretē tādējādi, ka tas neuzliek valsts tiesai pienākumu izvērtēt starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgta līguma noteikumu iespējamo negodīgumu situācijā, kad šos noteikumus jau izvērtējusi kāda cita valsts tiesa – kuras nolēmums ir apveltīts ar *res judicata* spēku –, tai skaitā tad, ja pirmajā minētajā tiesā patērētājs nebija saņēmis advokāta palīdzību, nebija piedalījies tiesas debatēs un nebija izmantojis viņam pieejamo tiesību aizsardzības līdzekli, ja vien šis nolēmums ir pienācīgi izsniegts patērētājam, norādot viņa rīcībā esošos tiesību aizsardzības līdzekļus, un ja vien nepastāv kādi citi ar šīs tiesvedības norisi saistīti īpaši iemesli, kā, piemēram, minētā nolēmuma pamatojuma neesamība, kas būtu varējuši liegt patērētājam lietderīgi izmantot savas procesuālās tiesības vai atturēt viņu no šo tiesību izmantošanas.

**Par tiesāšanās izdevumiem**

43 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

**Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 7. panta 1. punkts, lasot to šīs direktīvas 24. apsvēruma, efektivitātes principa un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta gaismā,**

**jāinterpretē tādējādi, ka**

**tas neuzliek valsts tiesai pienākumu izvērtēt starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgta līguma noteikumu iespējamo negodīgumu situācijā, kad šos noteikumus jau izvērtējusi kāda cita valsts tiesa – kuras nolēmums ir apveltīts ar *res judicata* spēku –, tai skaitā tad, ja pirmajā minētajā tiesā patērētājs nebija saņēmis advokāta palīdzību, nebija piedalījies tiesas debatēs un nebija izmantojis viņam pieejamo tiesību aizsardzības līdzekli, ja vien šis nolēmums ir pienācīgi izsniegts patērētājam, norādot viņa rīcībā esošos tiesību aizsardzības līdzekļus, un ja vien nepastāv kādi citi ar šīs tiesvedības norisi saistīti īpaši iemesli, kā, piemēram, minētā nolēmuma pamatojuma neesamība, kas būtu varējuši liegt patērētājam lietderīgi izmantot savas procesuālās tiesības vai atturēt viņu no šo tiesību izmantošanas.**

[Paraksti]